

Bryssel, 28. huhtikuuta 2025
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Uusi lähestymistapa kulttuuriin Euroopan unionissa: kulttuurikompassi ja Luova Eurooppa -ohjelman tulevaisuus – <i>Periaatekeskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja asiakohdassa mainitusta aiheesta neuvostossa (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) 13. toukokuuta 2025 käytävää periaatekeskustelua varten.

**Uusi lähestymistapa kulttuuriin Euroopan unionissa:
kulttuurikompassi ja Luova Eurooppa -ohjelman tulevaisuus**

Periaatekeskustelu

A. JOHDANTO

Nykyisessä epävakassa ja geopolittisesti huolestuttavassa tilanteessa EU:n tulee olla vahva ja yhtenäinen. Kulttuuri ja kulttuuriperintö ilmentävät luovuutta ja rikasta historiaamme ja luovat perustan yhteisöllisyydelle, kulttuuriselle monimuotoisuudelle ja eurooppalaisille arvoille. Samaan aikaan Euroopan kulttuuriala ja luovat toimialat ovat ennennäkemättömien haasteiden edessä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen raakalaismaiset ilmentymät ovat selkeä osoitus siitä, että myös kulttuuriperintöön kohdistuu uhkia. Konfliktitilanteissa, joissa Euroopan yhteinen kulttuuri ja perintö joutuvat sodan uhreiksi, on ratkaisevan tärkeää kehittää sosiaalista ja institutionaalista resilienssiä sekä strategioita, joissa kulttuuri, perintö ja kestävä kehitys sijoittuvat palautumiseen tähtäävien politiikkojen keskiöön.

Näin ollen tässä Euroopan kannalta ratkaisevassa vaiheessa on syytä pohtia uudelleen kulttuurille sekä kulttuurialalle ja luoville toimialoille osoittamaamme tukea. Odotamme mielenkiinnolla monivuotisen rahoituskehysten 2028–2034 julkaisemista, koska siinä määritetään kulttuurille osoitettavan EU:n tulevan rahoitustuen laajuus ja muoto. Samanaikaisesti ja vastauksena neuvoston pyyntöön Euroopan komissio valmistelee kulttuurikompassia eli kulttuurin moninaisten ulottuvuuksien ohjaamisen ja valjastamisen kokonaisvaltaista strategista kehystä suunnan löytämiseksi Euroopan kulttuurialoihin ja luoviin toimialoihin liittyvissä kiireellisissä kysymyksissä.

B. LUOVA EUROOPPA -OHJELMAN TULEVAISUUS

Näissä puitteissa Luova Eurooppa -ohjelmaan, joka on tärkein EU:n rahoittama väline Euroopan kulttuurialan ja luovien toimialojen tukemiseksi, kohdistuu erityistä mielenkiintoa kaikkien jäsenvaltioiden kannalta. Luova Eurooppa -ohjelman puitteissa toteutetut aloitteet ovat mahdollistaneet merkittävän tuen antamisen rajat ylittävälle yhteistyölle, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämisen, asiantuntemuksen yhdistämisen ja eurooppalaisten yhteisöjen potentiaalin ja mittakaavan kehittämisen kulttuurialalla ja luovilla toimialoilla. Ne ovat myös osaltaan vahvistaneet ammatillistumista sekä kulttuurialan ja luovien toimialojen kilpailukykyä ja kasvua maailmanmarkkinoilla.

Euroopan komissio vastaa edelleen Luova Eurooppa -ohjelman ohjelmasuunnittelusta ja toteuttamisesta. EU:n 27 jäsenvaltion kulttuuriministerit allekirjoittivat tammikuussa 2025 varapuheenjohtaja Henna Virkkuselle sekä komission jäsenille Glenn Micallefille ja Piotr Serafinille osoitetun kirjeen, jossa he korostivat kulttuurin merkitystä Euroopan kehityksen ja monimuotoisuuden kannalta ja totesivat, että yhteisiä toimia ohjelman ylläpitämiseksi olisi jatkettava. EU:n kulttuuriministerit totesivat, että Luova Eurooppa -ohjelma on ainoa EU:n ohjelma, joka on varta vasten suunniteltu tukemaan kulttuurialan ja luovien toimialojen organisaatioiden, taiteilijoiden ja kulttuurialan ammattilaisten yhteistyötä. He korostivat kulttuurin keskeistä roolia arvojen yhteisön suojelemisessa, yhteisen eurooppalaisen identiteettimme rikastamisessa ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämisessä samalla kun tuetaan innovointia ja kilpailukykyä. Lisäksi kulttuuri lisää yhteenkuuluvuutta ja kansalaisvaikuttamista, mikä on olennaisen tärkeää EU:n demokraattisten arvojen vaalimiseksi. He totesivat, että kulttuurialan ja luovien toimialojen EU:n tason yhteistyölle ei ole vielä koskaan ollut yhtä kiireellistä tarvetta. Tämä johtuu erityisesti meneillään olevasta digitalisaatiosta ja jatkuvasti muuttuvasta maailmasta.

Halu jatkaa Luova Eurooppa -ohjelmaa välittyä kirjeen johtopäätöksestä:

”(...) sen varmistamiseksi, että ala voi edelleen mukautua ja menestyä nopeasti muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä, me allekirjoittaneet kulttuuriministerit kehotamme painokkaasti, että Euroopan komissio myös jatkossa asettaisi etusijalle kulttuurisen monimuotoisuuden ja taiteellisen vapauden. Vahvistamme, että kulttuuriala ja luovat toimialat, myös audiovisuaaliala, edellyttävät tehokkaita ja alakohtaisia EU:n kannustimia. Näiden kannustimien on oltava sekä erittäin näkyviä että strategisesti suunniteltuja, jotta niillä voidaan tukea kulttuuriyhteistyötä ja sisällön luomista. Niiden olisi varmistettava, että EU:n strategiat ja rahoitusprioriteetit ovat joustavia ja pystyvät vastaamaan alan nopeasti muuttuviin tarpeisiin sekä digitaalisiin haasteisiin ja teknologisiin innovaatioihin. Rajoittamatta EU:n talousarvioneuvotteluja haluaisimme korostaa, että vain tällaisilla kohdennetuilla toimenpiteillä voimme turvata alan pitkän aikavälin resilienssin sekä Euroopan kulttuurialan ja luovien toimialojen ekosysteemin kilpailukyyn ja elinvoimaisuuden. Odotamme mielenkiinnolla yhteisten toimiemme jatkumista ja Euroopan roolin vahvistumista kulttuurisen monimuotoisuuden, luovuuden ja innovoinnin vaalijana.”

EU:n kulttuuriministerien selkeä ja määrätietoinen kanta on keskeinen seikka, joka tulee ottaa huomioon käynnissä olevassa valmisteluprosessissa Luova Eurooppa -ohjelman vahvistamiseksi tulevaisuudessa.

C. UUSI KULTTUURIKOMPASSI

Kulttuurikompassi on komissaari Glenn Micallef'n toimeksiantokirjeeseen sisältyvä lippulaivahanke. Kompassin olisi autettava kulttuurin integroimisessa EU:n yleisiin poliittisiin tavoitteisiin ja vahvistettava EU:n arvoja ja ohjaavia periaatteita lopullisen tavoitteen ollessa sen varmistamisessa, että kulttuuri olisi helpommin kaikkien saavutettavissa. Kompassin olisi vastattava tarpeeseen omaksua strategisempi ja johdonmukaisempi lähestymistapa EU:n kulttuurille osoittamaan tukeen haastavan poliittisen ja geopoliittisen tilanteen edellyttämällä tavalla.

Komissio on aloittanut tämän strategisen aloitteen valmistelut. Se on myös käynyt alustavan tuloksellisen keskustelun EU:n jäsenvaltioiden kanssa Varsovassa 8. huhtikuuta pidetyssä epävirallisessa ministerikokouksessa, ja keskittynyt EU:n politiikan laadintaa kulttuurin alalla määrittäviin periaatteisiin, jotka on määrä kirjata tulevaan kulttuurikompassiin, ja vahvistanut keskeiset suuntaviivat. Jäsenvaltiot ovat korostaneet kulttuurin luontaista arvoa ja tarvetta turvata taiteellinen vapaus, suojella kulttuurista monimuotoisuutta ja kulttuuriperintöä sekä kehittää alan resilienssiä hyödyntäen digitaaliteknologiaa varautumisessa ja kulttuurin saavutettavuudessa. Ilmastonmuutoksen vuoksi kulttuurialan päättäjien olisi myös otettava huomioon kestävä kehitys ja varmistettava investoinnit innovointiin ja teknologiseen muutokseen mieltäen kuitenkin tekoälyn vaikutus alaan. Monet ovat viitanneet taiteilijoihin ja luovan työn tekijöihin keskeisenä pääomana ja kannattaneet lainsäädäntöä, jolla helpotetaan heidän osaltaan työoloja ja oikeudenmukaista palkkaa ja parannetaan sosiaalista suojelua. Osallistujat ovat korostaneet yksituumaisesti kulttuurin roolia demokratian, hyvinvoinnin ja yhteiskuntien terveyden rakentamisessa, minkä vuoksi on esitetty kulttuurin valtavirtaistamista EU:n politiikoissa ja kulttuuridiplomatiassa.

Epävirallisessa ministerikokouksessa käytyjen rakentavien keskustelujen jälkeen 13. toukokuuta kokoontuva koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto tarjoaa ministereille tilaisuuden syventää kulttuurikompassin keskeisistä kulttuuripoliittisista aiheista käytävää keskustelua ja näin käsitellä kulttuuriin sekä kulttuurialaan ja luoviin toimialoihin kohdistuvia merkittävimpiä haasteita.

Kulttuurikompassia koskevaan kattavaan kuulemisprosessiin sisältyy myös kirjallinen kuuleminen (verkkokysely) ja työseminaari, jota Euroopan komissio ja puheenjohtajavaltio isännöivät yhdessä Brysselissä 17. kesäkuuta 2025. Näiden kuulemistoimien tarkoituksena on helpottaa jäsenvaltioiden osallistumista kulttuurille osoitettavan EU:n tulevan strategisen tuen suunnitteluun.

D. KYSYMYKSET PERIAATEKESKUSTELUA VARTEN

Tämän perusteella ministereitä pyydetään esittämään näkemyksensä seuraavista kysymyksistä:

1. Kun otetaan huomioon kulttuurialan ja luovien toimialojen nykyiset haasteet, olisiko Luova Eurooppa -ohjelmaa mielestänne mukautettava, jotta näihin haasteisiin voitaisiin vastata paremmin? Mikäli vastaatte myöntävästi, miten tämä olisi tehtävä?
2. Kun otetaan huomioon nykyinen geopoliittinen tilanne, miten kulttuurikompassilla voitaisiin irrottautua nykytilanteesta ja varmistaa, että kulttuurin strateginen merkitys tunnustetaan EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla nousevien uusien poliittisten prioriteettien rinnalla?

Puheaikaa on käytettävissä enintään kolme minuuttia.

Puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä toimittamaan näkemyksensä kirjallisesti neuvoston istunnon (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) jälkeen. Ehdotukset toimitetaan Euroopan komissiolle. Niitä on tarkoitus hyödyntää tulevan Luova Eurooppa -ohjelman ja kulttuurikompassin jatkovalmistelujen yhteydessä.
